

PRILOGA ZVONČKU

PAVEL STRMŠEK:

Zgodovina.

lovek je družabno bitje. Že od nekdaj je vedno skupaj v večjih skupinah, prav kakor mravlja. Če vidiš mravljo, lahko gotovo veš, da je v bližini mravljišče, kjer še dobiš na stotine in stotine enakih živalc. Tako je tudi s človekom. Skupno z drugimi si je ustvarjal svojo domovino. Vsekdar se je zavedal, da je samo del celote. S celoto je napredoval, s celoto se razvijal. In to, kako se je zgodilo, nam pripoveduje zgodovina.

Zgodovina more imeti trojen namen: lahko je — in to je bila najprej — samo pripovedovalna. Kakor vam pripovedaje babica ali dedek o francoski revoluciji in o velikem Napoleonu, ki si je hotel podvreči vso Evropo, tako so pisali prvotni zgodovinarji. Edini namen jim je bil, sporočiti potomcem, kaj se je zgodilo pred ali pa med njihovim življenjem. Drugačen namen pa je imel že atenski zgodovinar Tukidid, živeč okolo leta 460 do 400 pr. K. r. V svojem popisu Peloponeške vojne opisuje natančno prve znake kuge, ki se je pojavila v tej vojni, ter dostavlja izrečno: »To pišem zato, da bi jo mogli takoj že v začetku spoznati, če bi se še kdaj pojavila.« Tukaj je njegov namen jasen: poučiti nas hoče. — V začetku 19. stoletja je postala zgodovina veda. Njena naloga kot veda je, kazati, kako se je človeštvo polagoma, stopnjo za stopnjo razvijalo, ustvarjalo države in narode ter napredovalo od nekdaj do danes.

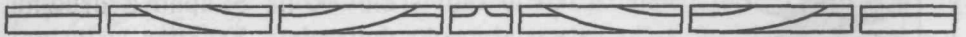
Zgodovina, prava zgodovina, je samo ena: obča zgodovina, ki obema v sebi vse države in vse narode. Vanjo sodi kulturna zgodovina, vanjo književna zgodovina vsakega naroda. Zgodovine posameznih držav ali dežel ali zgodovine kultur in književnosti so samo deli te splošne,

obče zgodovine, zakaj noben del se ne razvija sam zase, temveč skupno s celoto.

Vrednost in korist zgodovine je velika. Uči nas, ljudi — same sebe spoznavati, uči nas na podlagi preteklosti razumevati sedanost in često nam odpira tudi pogled v bodočnost; velik pa je njen pomen tudi zaradi tega, ker nam jasno kaže, da posameznik nič ne šteje, temveč dobi šele veljavo, kadar se priklopi skupini, da je dobil in ima veljavo šele od skupine, od celokupnosti. Uči nas, kako napačno ravna tisti, ki pozna le sama mega sebe, za svojega bližnjega pa se ne zmeni. Razentega pa nam nudi zgodovina pravo razvedrilo in nauk, ko nam kaže izpreminjajočo se usodo narodov in posameznikov v vseh časih. Ona pa je tudi predpogoj drugim vedam in umetnostim, kadar hočejo spoznavati razvoj svoje lastne stroke.

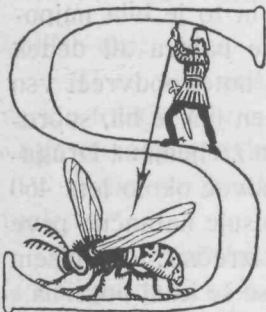
Zgodovina sega nazaj v preteklost do tedaj, ko so ljudje začeli pisati in so zapustili pisane spomenike. Tudi ona najnižja stopnja človeštva, ko še človek ni znal pisati, bi pravzaprav morala soditi k zgodovini, a se je odcepila od nje in tvori svojo vedo -- prazgodovino. Zgodovini pa je ostalo še vedno veliko polje in treba ga je bilo razdeliti. Za mejo dob so izbrali leta, ki so posebno pomembna za razvoj človeštva. Ločimo jo v tri veke: v stari vek od začetka do l. 476. po Kr. r., ko je razpadlo zahodno rimsko cesarstvo; v srednji vek od tedaj pa do Kolumbovega odkritja Amerike l. 1492; od tedaj naprej imamo novi vek.

»Historia vitae magistra!« pravi latinski pregovor. Učimo se torej zgodovine, učimo se iz nje živeti, zakaj zgodovina je učiteljica življenja.

U. T.:

Veliko slovansko drevo.

Slovansko drevo je veliko in na široko raztegnjeno.

Slovansko pleme zavzema ozemlja 19,600.000 kvadratnih kilometrov in šteje blizu 160 milijonov: 159,420.000 (po popisu ruskega prof. Florinskega).

Slovansko pleme delimo v tri glavne veje.

I. Vzhodna veja, v katero štejemo mnogobrojni ruski narod, ki se deli na Velikoruse, Maloruse in Beloruse.

II. Južna veja, h kateri pripadajo Bolgari z Macedonci, Srbi in Hrvatje in Slovenci.

III. Zapadna veja, v kateri so Čehi in Moravci, Slovaki, Lužiški Srbi, Poljaki, Mazuri, Šlezi in Kašubi.

Od vseh slovanskih narodov so najštevilnejši Rusi. Za njimi pridejo Poljaki, ki jih je 21,700.000. Srbo-Hrvatoy je 10,000.000, Čehov 7 in pol milijona, Bolgarov 5,700.000, Slovakov 2,740.000, Slovencev 1,500.000, Kašubov 370.000 in Lužiških Srbov 157.000.